

УДК 334.02:657
JEL L19, L80

Г. М. Колісник

доктор економічних наук, професор, професор
кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський
національний університет», м. Ужгород
e-mail: halyna.kolisnyk@uzhnu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-8566-5711>

Б. А. Колісник

магістрант кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський
національний університет», м. Ужгород
e-mail: bogdan1993kolisnyk@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4727-5530>

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ВИБОРУ КОНСАЛТИНГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ НАДАННІ ОБЛІКОВИХ ПОСЛУГ

Досліджено основні переваги використання послуг облікового консалтингу та розглянуто основні критерії, які необхідно враховувати, обираючи консалтингову компанію. Розглянуто етапи надання послуги облікового консалтингу та їх особливості. З'ясовано, що часті зміни законодавства, особливо в частині оподаткування, та необхідність впровадження на підприємствах автоматизованих систем бухгалтерського обліку, забезпечення правильності та раціональності організації облікової роботи зумовлюють доцільність звернення керівників чи власників підприємств до послуг консалтингових компаній, які надають широкий перелік консультативних послуг і практичних рекомендацій з вирішення конкретних проблем підприємства у сфері управління та його організаційного розвитку. Зазначено, що від правильного вибору консалтингової компанії буде залежати успішне управління підприємством, а відтак його вихід на якісно новий рівень розвитку. Користуючись послугами облікового консалтингу, клієнт має знати про додатковий спектр послуг, які надає консалтингове підприємство. Надання послуг облікового консалтингу охоплює суміжні сфери консалтингу: правовий, обліковий та податковий консалтинг, організація підприємницької діяльності та розроблення стратегії розвитку бізнесу.

Ключові слова: послуги облікового консалтингу, переваги використання послуг облікового консалтингу, критерії консалтингові компанії, етапи надання послуги облікового консалтингу.

Kolisnyk H., Kolisnyk B. MAIN CRITERIA FOR SELECTION OF CONSULTING ENTERPRISES AFFECTING ACCOUNTING SERVICES

The article states that accounting consulting services are one of the most effective tools and means that can help enterprises, institutions, organizations to avoid possible and unnecessary mistakes in accounting and tax accounting at a minimum cost, to avoid unwanted penalties in the event of errors in the management of accounting and tax accounting. In view of this, the characteristics of the accounting consulting services are given, among them: accounting in accordance with the current legislation, timely fulfillment of the client's obligations to the state authorities, representation of the client's interests in the fiscal authorities, preparation and submission of declarations and reports to the fiscal authorities, consultations on the reorganization of accounting, diagnostics of the financial condition of the enterprise, establishment of control mechanisms (development and improvement of the internal control system), development of an enterprise's policy in accordance with the requirements of P (C) BO and IFRS, restoration of accounting and tax accounting, preparation of various forms of reporting, introduction of accounting automation systems. The main advantages of using accounting services are outlined and the main criteria to consider when choosing a consulting company are determined. The stages of rendering accounting consulting services and their features are considered. The paper proves that frequent changes of the legislation, especially in the part of taxation, and the necessity of introducing automated accounting systems at enterprises ensuring the correctness and rationality of the organization of accounting lead to the expediency of appeal of managers or owners of enterprises to the services of consulting companies that provide a wide range of advisory services and practical recommendations on solving specific problems of the enterprise in the field of management and its organizational development.

Keywords: accounting consulting services, advantages of using accounting consulting services, consulting company criteria, stages of providing accounting consulting services.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання перелік консалтингових послуг суттєво зростає, що пов'язано з новими потребами та вимогами підприємств. Для підвищення ефективності системи менеджменту щодо надання консалтингових послуг на підприємстві необхідний пошук нових інструментів і методів роботи. Консалтинг початку ХХІ ст. характеризується системним і ситуаційним

підходами до вивчення і розв'язання управлінських та організаційних проблем суб'єкта господарювання, а саме: покращання фінансово-економічного стану підприємства, оптимізація витрат, забезпечення фінансових потоків, послуги облікового консалтингу, створення інтелектуальних продуктів, що розробляються на стиках функціональних аспектів менеджменту тощо.

У компаніях високорозвинених країн світу великого поширення набуває практика делегування повноважень з організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності консалтинговим чи аутсорсинговим компаніям. Характерна для наших підприємств проблема неоптимальних витрат пояснюється тим, що менеджери та власники підприємств для забезпечення ефективного та успішного функціонування і розвитку не вбачають доцільним витрачати зусилля на здійснення процесів, які непов'язані безпосередньо з їх основною діяльністю, але водночас є невід'ємною складовою діяльності загалом. До таких непрофільних процесів належить організація та ведення обліку та складання фінансової звітності [3]. Саме тому проблема надання якісних послуг з облікового консалтингу є надзвичайно актуальною. Оскільки ще недостатньо висвітлені аспекти цієї тематики, можливо, саме тому в Україні існує проблема, пов'язана з наданням облікових консалтингових послуг.

Аналіз останніх досліджень. На сучасному етапі розвитку економіки консалтинг є надзвичайно важливим елементом ринкової інфраструктури розвинених країн світу. Подальший розвиток консалтингу в Україні пов'язаний з необхідністю швидкої адаптації його в господарську практику та потребує високої професіоналізації цієї сфери діяльності. Досвід провідних зарубіжних компаній свідчить, що підприємства, які користуються послугами облікового консалтингу, стимулюють керівників багатьох підприємств звертатися до консалтингових компаній щодо отримання від них таких послуг. Це відкриває нові можливості щодо пошуку методів і шляхів реалізації системної побудови і розвитку бізнесу, а також скорочення витрат на організацію та ведення бухгалтерського обліку.

Необхідність своєчасної адаптації підприємств, організацій та установ до послуг з облікового консалтингу задля підвищення ефективності організації облікового процесу зумовили певний дослідницький інтерес до облікового консалтингу як виду професійної підприємницької діяльності.

Дослідженнями теоретичних засад і прикладних аспектів управлінського консультування займалися такі науковці: В. А. Верба, Д. В. Долбнева, С. В. Козаченко, Т. І. Решетняк, А. П. Посадський, В. М. Соболев, М. Кубр, К. Левін, Г. Ліппіт, Ф. Стилле, Ф. Уікхем.

Мета статті – обґрунтувати потребу у консалтингових послугах з організації облікової роботи на підприємствах, а також розглянути основні критерії вибору консалтингових підприємств.

Основні результати дослідження. Ринкове середовище формує попит на консультаційні послуги, тому є рушієм для створення і функціонування прибуткового консалтингового підприємства. Бухгалтерський облік в умовах суцільної інформаційної глобалізації є важливим джерелом продукування інформації для прийняття управлінських рішень. Реалізація стратегії розвитку підприємства та необхідність посилення його конкурентоспроможності, наявність економічної кризи суттєво підвищує вимоги до інформації, у тому числі й облікової [4].

Без облікової інформації, яку формують працівники бухгалтерії – практично неможливо належним чином організувати й управлінську діяльність, а відтак забезпечити раціональне та прибуткове ведення бізнесу [3].

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначено, що для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обирає форми його організації

введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером

користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи

ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою

самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства (окрім підприємств, звітність яких повинна оприлюднюватися, та в бюджетних установах)

Рис. 1. Форми організації ведення бухгалтерського обліку підприємствами

Розроблено авторами на основі [3].

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

Бухгалтерський облік забезпечує обробку даних про фінансовий стан суб'єктів підприємницької діяльності, за результатами якої отримують облікову інформацію. Суб'єкти господарювання сьогодні націлені на дотримання норм податкового законодавства, порушення яких тягне за собою адміністративну і кримінальну відповідальність. Водночас часто нехтують концептуальними основами бухгалтерського обліку. З прийняттям Податкового кодексу України ситуація дещо покращилась, оскільки норми податкового законодавства наближені до норм фінансового обліку. Тому постає важливе завдання, що полягає в урахуванні інформаційних потреб і наданні якісної облікової інформації не лише державним фіскальним службам, але й усім користувачам такої інформації: інвесторам, банківським та іншим кредитним установам, покупцям та ін. [4].

Часті зміни законодавства, особливо у частині оподаткування, необхідність впровадження на

підприємствах автоматизованих систем бухгалтерського обліку, забезпечення правильності та раціональності організації облікової роботи зумовлюють доцільність звернення керівників чи власників підприємств до послуг консалтингових компаній, які надають широкий перелік консультативних послуг і практичних рекомендацій з вирішення конкретних проблем підприємства у сфері управління та його організаційного розвитку [3].

В Україні керівники та власники підприємств для економії і грошових коштів на створення та функціонування бухгалтерії, і зусиль на непрофільні процеси під час обліку, керуючись чинним законодавством, можуть передоручити ведення бухгалтерського обліку іншому суб'єкту господарювання. Найбільш реальним і надійним таким суб'єктом сьогодні є консалтингові компанії [3].

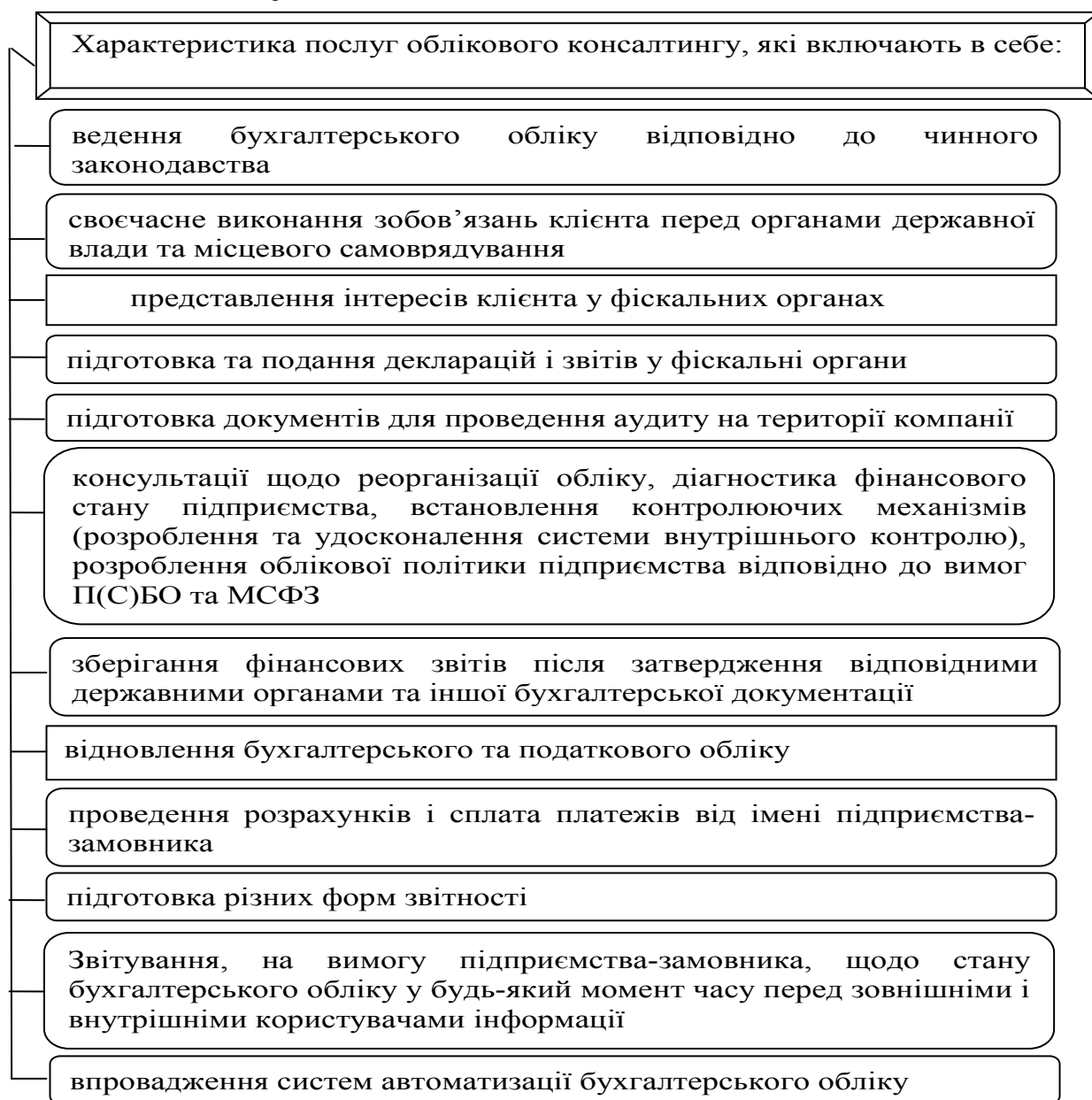

Рис. 2. Характеристика послуг облікового консалтингу

Розроблено авторами на основі [3].

Однак, на відміну від розповсюдженого в розвинених країнах планомірного співробітництва з консалтинговими компаніями, які надають широкий спектр консалтингових послуг, у тому числі і послуги облікового консалтингу, досвід консультування в Україні, на жаль, використовується епізодично, зберігається тенденція до відсутності у вітчизняних підприємців позитивного ставлення до діяльності консалтингових компаній.

Для розуміння ролі та значення, а відтак необхідності користування послугами облікового консалтингу, клієнт має знати про додатковий спектр послуг, які надає консалтингове підприємство. Надання послуг облікового консалтингу охоплює суміжні сфери, як от: правова, податкова (вибір

оптимальної системи оподаткування, податкове планування), організація підприємницької діяльності та розроблення стратегії розвитку бізнесу.

Позитивний досвід провідних зарубіжних компаній, які користуються послугами облікового консалтингу, що включають ведення бухгалтерського, податкового та управлінського обліку, стимулюють керівників багатьох підприємств звертатися до консалтингових компаній щодо отримання від них послуги облікового консалтингу. Власники або керівники підприємства мають право обрати суб'єкта ведення бухгалтерського обліку. Понесення витрат, пов'язаних з пошуком нових технологій,

Основними перевагами використання послуг облікового консалтингу для підприємства-замовника є:

- 1** сукупна вартість послуг облікового консалтингу менша, ніж розмір витрат на оплату праці працівників бухгалтерії (заробітна плата, нарахування на неї, лікарняні, відпускні, премії, соціальні виплати тощо), економія на програмному забезпеченні для ведення бухгалтерського обліку та обладнанні робочого місця
- 2** уникнення можливості прийняття на роботу некваліфікованих бухгалтерів (відсутні витрати на підвищення кваліфікації бухгалтерів на підприємстві-замовнику), підприємство виводить «неприбуткових» працівників за межі штату
- 3** перекладення матеріальної відповідальності на зовнішнього виконавця у межах контракту, за результатами надання послуг
- 4** вивільнення приміщень, необоротних активів, які відводяться під бухгалтерську службу (поява можливості їх альтернативного використання: здавання в оренду, розширення виробничих потужностей)
- 5** значна економія часу (відпадає необхідність детального вивчення змін законодавства, поїздок у фіскальні та фінансові органи, органи державної та місцевої влади, підготовки необхідних документів для проведення аудиту чи інших видів перевірок та ін.)
- 6** отримання послуг професійних бухгалтерів, аудиторів, юристів, які вирішують проблеми підприємства (гарантується висока якість наданих послуг шляхом залучення до виконання роботи кваліфікованих фахівців з питань обліку, оподаткування і права), доступ до додаткових ресурсів у галузі фінансів, бухгалтерського та податкового обліку, економія витрат на отримання офіційної нормативної інформації
- 7** юридичне оформлення надання консалтингових послуг; ризики, пов'язані з претензіями податкових органів, перекладаються на виконавця
- 8** обсяг послуг обмежується тільки фінансовими можливостями підприємства-замовника, зосередження уваги на основному виді діяльності, зменшення податкових платежів, гнучка реакція на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища

Рис. 3. Основні переваги використання послуг облікового консалтингу для підприємства-замовника
Розроблено авторами на основі [3; 5].

кваліфікованих працівників, обладнання приміщення для бухгалтерії, придбанням комп'ютерної техніки для забезпечення діяльності бухгалтерської служби на підприємстві, часто є економічно не вигідним для малих і середніх підприємств [5, с. 6]. Деякі підприємства займають позицію в організації бухгалтерського та податкового обліку із залученням зовнішніх суб'єктів, зокрема консалтингових підприємств.

Враховуючи зазначені обставини, доцільно дослідити, для яких видів підприємств необхідно використовувати означені послуги, якого суб'єкта обрати для ведення бухгалтерського обліку, які вигоди може отримати підприємство від використання цих послуг.

Розглянемо характеристику послуг облікового консалтингу (рис. 2).

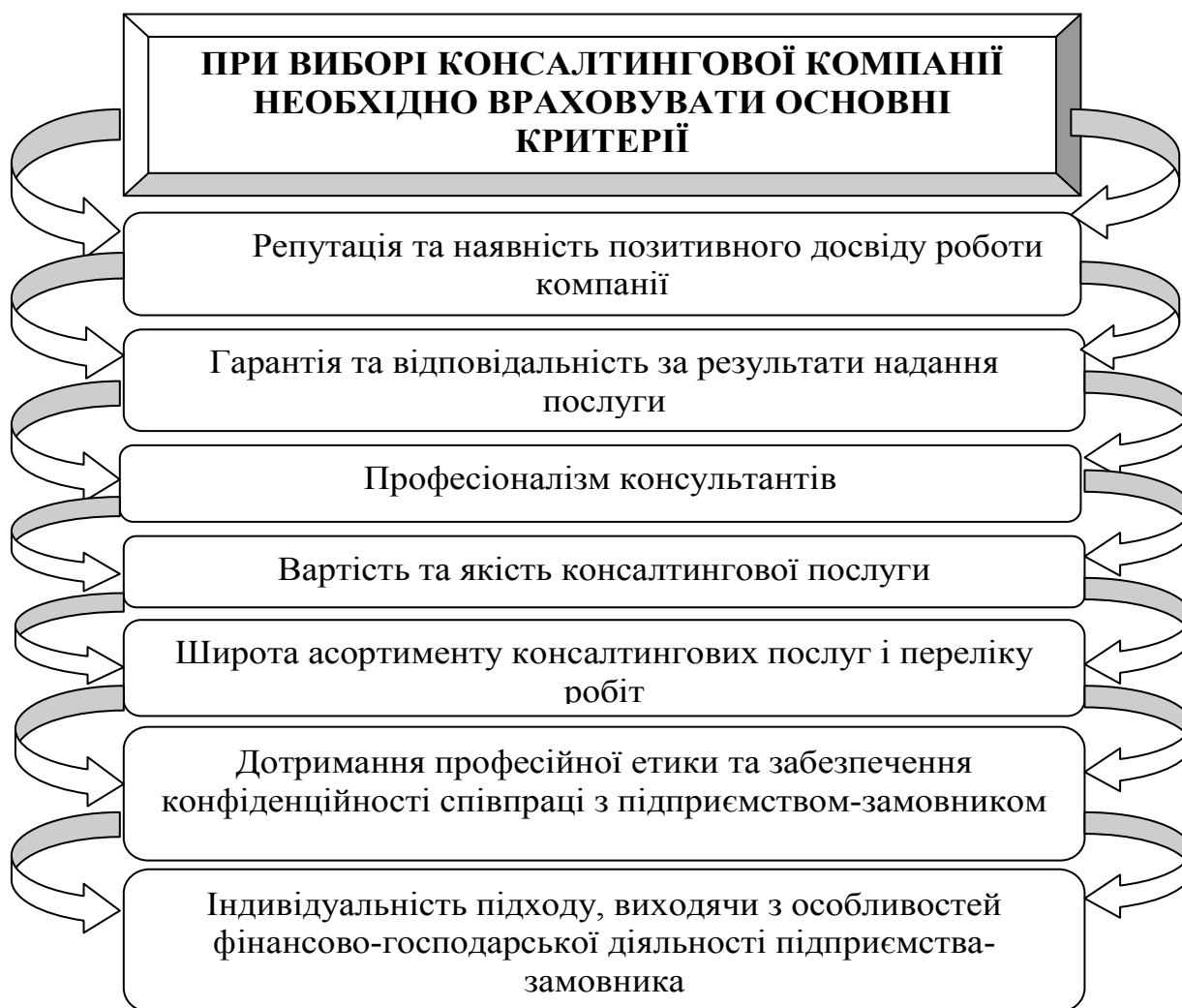
Облікові консалтингові послуги є одними з найефективніших інструментів і засобів, які можуть допомогти підприємствам, установам та організаціям за мінімальних витрат уникнути як можливих помилок у веденні бухгалтерського та податкового обліку, так і небажаних штрафних санкцій, якщо під

час ведення бухгалтерського та податкового обліку допущені помилки.

Основні, на нашу думку, переваги використання послуг облікового консалтингу для підприємства-замовника представлені на рис. 3.

Дані, відображені на рис. 3, свідчать про те, що основними перевагами, які отримує замовник, використовуючи послуги з ведення бухгалтерського обліку на договірних умовах з консалтинговими підприємствами, є економічні, які полягають у зниженні витрат діяльності, та професійні, пов'язані з залученням висококваліфікованих працівників для ведення бухгалтерського обліку.

Зростання обсягу реалізованих послуг у сфері бухгалтерського обліку можна також пояснити тим, що вартість послуг з його ведення визначається за домовленістю сторін і залежить від обсягу документообігу, складності господарських операцій, розподілу обов'язків між замовником і виконавцем. Відповідно до чинного законодавства відповідальність за організацію бухгалтерського обліку несе власник підприємства або уповноважений

Рис. 4. Основні критерії, які необхідно враховувати при виборі консалтингової компанії
Розроблено авторами на основі [3].

ним орган. Саме власник або керівник (залежно від обсягів облікової інформації, яка обробляється) приймають рішення щодо вибору суб'єкта ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Залежно від організаційно-правової форми підприємства, його виду та обсягів діяльності для ведення бухгалтерського обліку можуть залучатися внутрішні або зовнішні суб'єкти. Система бухгалтерського обліку в умовах їх надання консалтинговими підприємствами повинна забезпечувати виконання поставлених перед нею завдань і задоволення інтересів замовника та виконавця на основі оптимального поєднання правового та договірного регулювання цього процесу, що спричинено неспроможністю залучення висококваліфікованого штатного облікового персоналу через обмеженість фінансових ресурсів і масштабів діяльності малих і середніх підприємств.

Обираючи консалтингову компанію, слід враховувати певні критерії (рис. 4).

Для утримання клієнтів важливо забезпечити та підтримувати з ними зворотний зв'язок. Запорукою довгострокових стосунків є безумовне дотримання етики консультативного бізнесу та політики конфіденційності.

Конфіденційність інформації працівниками консалтингової компанії має бути прописана у договорі про надання послуги облікового консалтингу, де в обов'язковому порядку вказується відповідальність консалтингової компанії за розголошення такої інформації. Саме тому консалтингова компанія з хорошою репутацією, яка прозоро працює на ринку послуг, не піде на розголошення конфіденційної інформації про свого клієнта, оскільки не захоче втратити його довіри, а відтак і прибутків від своєї діяльності[3].

За результатами дослідження процесу надання консалтингових послуг пропонуємо розглядати шість етапів надання послуги облікового консалтингу (рис. 5).

Рис. 5. Етапи надання послуги облікового консалтингу

Розроблено авторами на основі [3].

Від правильного вибору консалтингової компанії буде залежати успішність управління підприємством, а відтак вихід останнього на якісно новий рівень розвитку. Однак для надання консалтингової послуги максимально якісно керівництво підприємства-замовника має надати працівникам консалтингової компанії всі необхідні бухгалтерські документи, а також ті, які містять комерційну таємницю. Така ситуація не завжди приваблива для керівників підприємств, що передусім пов'язано з використанням різних схем приховування реальних доходів підприємства для уникнення оподаткування.

Висновки. Користуючись послугами облікового консалтингу, клієнт має знати про додатковий спектр послуг, що їх надає консалтингове підприємство. Надання послуг облікового консалтингу охоплює і суміжні сфери, зокрема податковий (вибір оптимальної системи оподаткування, податкове планування) і правовий консалтинг, організація підприємницької діяльності та розроблення стратегії розвитку бізнесу.

Організація та ведення бухгалтерського обліку в умовах консалтингових підприємств зумовлює виникнення особливостей у частині документального і кадрового забезпечення виконання обов'язків замовником і виконавцем.

Облікові консалтингові послуги – одні з найбільш ефективних інструментів і засобів, які за мінімальних витрат допоможуть підприємствам, установам, організаціям уникнути не лише помилок у веденні бухгалтерського та податкового обліку, але й небажаних штрафних санкцій, якщо такі помилки все ж були допущені.

Список використаних джерел

1. Верба В. А. Управлінське консультування: концепція, організація, розвиток: монографія. К.: КНЕУ, 2011. 327 с.
2. Жуковська А. Перспективи розвитку кадрового консультування в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 1. С. 51-56.
3. Долбнева Д. В. Дослідження місця та ролі консалтингових компаній в організації обліку сучасного підприємства. *Science Rise*. 2016. № 10(1). С. 6-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/text_2016_10%281%29_3
4. Омеціньська І. Облікова інформація: економічна сутність та критерії якості. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2016. Вип. 3. С. 131-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2016_3_15
5. Скакун Л. С. Суб'єкти ведення бухгалтерського обліку на договірних умовах: вітчизняний та закордонний досвід. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2009. № 1(47). С. 123-128.

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. *Законодавство України*: сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

7. Ринок консалтингових послуг в Україні: дослідження консалтингової групи «Астарта-Таніт» на замовлення ЄБРР. *Астарта-Київ*: сайт. 2018. URL: <https://astartaholding.com>

References

1. Verba, V. A. (2011). *Upravlins'ke konsul'tuvannya: kontseptsiya, orhanizatsiya, rozvytok* [Management counseling: concept, organization, development]. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
2. Zhukovska, A. (2010). *Perspektyvy rozvytku kadrovoho konsul'tuvannya v Ukrayini* [Prospects for the development of human resources counseling in Ukraine]. *Galyts'kyy ekonomichnyy visnyk – Galician economic bulletin*, 1, 51-56. [in Ukrainian].
3. Dolbnyeva, D. V. (2016). *Doslidzhennya mistysya ta roli konsal'tynhovoykh kompaniy v orhanizatsiyi obliku suchasnoho pidpryyemstva*. *Science Rise*, 10(1), 6-11. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/text_2016_10%281%29_3 [in Ukrainian].
4. Ometsinska, I. (2016). *Oblikova informatsiya: ekonomichna sutnist' ta kryteriyi yakosti* [Accounting information: economic essence and quality criteria]. *Visnyk Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu – Bulletin of Ternopil National Economic University*, 3, 131-141. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2016_3_15 [in Ukrainian].
5. Skakun, L. S. (2009). *Sub'yekty vedennya bukhhalters'koho obliku na dohovirnykh umovakh: vitchyznyanyy ta zakordonnyy dosvid*. *Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky – Journal of Zhytomyr State Technological University*, 1(47), 123-128. [in Ukrainian].
6. *Pro bukhhalters'kyy oblik ta finansovu zvitnist' v Ukrayini* [On accounting and financial reporting in Ukraine] (1999). Law of Ukraine, adopted on 1999, Jul 16, 996-XIV. *Legislation of Ukraine*: Website. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> [in Ukrainian].
7. *Rynok konsal'tynhovoykh posluh v Ukrayini: doslidzhennya konsal'tynhovoyi hrupy «Astarta-Tanit» na zamovlennya EBRD* [Market consulting services in Ukraine: study of the consulting group «Astarta-Tanit» commissioned by the EBRD] (2018). *Astarta-Kyiv*: Website. Retrieved from www.astarta.com.ua [in Ukrainian].

Надійшло 14.05.2019 р.